

Svenska Vallföreningen höll sitt årsmöte den 28 oktober i Nässjö. Årsmötesseminariet hade rubriken: "Betesdrift och stora vallfodergivor i ekologisk mjölkproduktion" och samlade ca 50 intresserade, mest rådgivare men även ett tiotal lantbrukare.

Seminarier var ett samarrangemang med Jordbruksverkets avdelning för Ekologiskt lantbruk. De flesta av slutsatserna från seminariet gäller naturligtvis även vid konventionell produktion.

Erfarenheter från Nya Zeeland

Niels Andresen från Jordbruksverket, som även var en av värdarna för mötet, tillika moderator, inledde med att berätta om sin resa till Nya Zeeland i mars 2009. Syftet var att studera betesdriften som är grundvalen för mjölkproduktionen på ön. Utmärkande är att vallarna är långliggande, vilket medför behov att fortlöpande restaurera dem. Intressanta aspekter är artsammansättning, anläggande av drivgångar samt betesstrategierna. En övergripande målsättning är att genom olika åtgärder få mjöklaktationskurvan och betesproduktionen att överensstämma för att få en stor mjölkproduktion till så låg kostnad som möjligt. En utförligare reseberättelse finns i Svenska Vallbrev 2009:6.

Intresse för betesdrift viktigt för att lyckas

Om "Bra bete på ekomjölkgårdar" berättade **Margareta Dahlberg** från LG Husdjurstjänst utifrån sin erfarenhet som rådgivare. Kännetecknande för att lyckas med mjölkproduktion baserad på bete är intresse hos lantbrukaren, låga kostnader för betet, att våga prova sig fram samt att ha känsla för betets möjligheter. Det finns inte endast en lyckosam strategi för att lyckas utan nyckeln är sannolikt att planera, utvärdera och anpassa efter omständigheterna. Sålunda finns lantbrukare som lyckas bra med stripbetning likaväl som de som lyckas bra med storfällor. Det är viktigt att våga lita på betet och våga minska på stallfodret.

Jan Bertilsson från SLU redovisade aktuell forskning kring stora vallfodergivor till mjölkkor. En slutsats är att korna kan äta mer vallfoder än vi tror, upp till 16–18 kg ts per dag enligt försök. I ett försök med stora vallfodergivor rör frågeställningarna produktion, foderutnyttjande, fettsyror i mjölken samt avgången av metan. Resultatet för det första försöksåret visar att det för äldre kor inte finns någon signifikant skillnad i mjölkavkastning om man utfodrar vallfodermängder som i en typisk konventionell foderstat jämfört med om man utfodrar med en större vallfodermängd enligt KRAV:s regler. För förstakalvare kan man dock se en mindre avkastning med den vallfoderintensiva KRAV-foderstaten. Vid extremt stor vallfoderandel, 70 % i mellanlaktation, får man tydligt mindre avkastning hos både äldre kor och förstakalvare.

Lita på att betet kan ge mycket mjölk

Från Århus Universitet i Danmark kom **Troels Kristensen** och berättade om danska erfarenheter av stora vallfodergivor och betesdrift i ekologisk mjölkproduktion. De har i försök t.ex. provat att med en och samma fullfoderblandning på stall begränsa tiden för vistelsen på bete och funnit skillnader i kons beteende och mjölkavkastning. Vid endast 4 timmars betesvistelse per dygn betade kon 85 % av tiden jämfört med 64 % av tiden vid 9 timmar på bete. Vid den kortare betestiden ökade intaget av fullfoder men detta kunde inte kompensera för det mindre betesintaget och den väsentligt kortare tiden för vila på bete. Mjölkavkastningen blev 7 % mindre än för gruppen med den

längre betestiden. Olika betesstrategier med rotationsbetning kontra storfällor, beläggning i förhållande till betestillväxt och varierande tillskottsutfordring på stall är föremål för studier i Danmark. Slutsatsen är liknande den som Margareta Dahlberg drog, nämligen att man ska våga lita på att betet kan ge en stor mjölkavkastning. Det krävs dock att lantbrukaren är uppmärksam på betets utveckling och på kons beteende.

Anna Carlsson i Svenska Vallföreningens styrelse bedriver ekologisk mjölkproduktion på Skogsgård i Halland och redovisade sina praktiska erfarenheter av mjölkproduktion på bete. Hon menar att bete är en precisionsodling som kräver långsiktig planering och daglig korrigering. För att kunna styra och planera betet använder de sig av små fällor som de släpper korna på efter varje mjölkning. Fällornas storlek anpassas för att bli väl avbetade. Det är viktigare hur betet ser ut efter betningen än före, detta för att kunna hålla ett fräscht och bra bete hela säsongen. Någon eller några gånger under säsongen måste man ändå slå av eller skörda betet. Då är det viktigt att det inte ligger kvar något gammalt gräs som blir unket och minskar kornas vilja att beta ner beståndet. Målet på Skogsgård är att kunna ha 40 % av årsfoderstaten som bete.

Effektiv vallodling

I en slutsummering av seminariet medverkade **Helle Reeder** från LRF Konsult. Hon visade med nyckeltal att ekonomin kan vara god med ökad vallfoderandel. Samlade bokföringsdata visar att gårdar med små kostnader för inköpt foder har ett bättre ekonomiskt resultat än gårdar med stora kostnader för inköpt foder. Skillnaden kan förklaras av skilda andelar vallfoder i foderstaten. Kostnaden för vallfodret beror till stor del av vallskördens storlek och för att fullt ut få ekonomisk fördel av stora vallfodergivor krävs en effektiv vallodling och vallskördekedja.

Ny beteskalender på gång

Anna Carlsson leder ett utvecklingsarbete med en beteskalender för svenskt bruk. När Svenska Vallförenings styrelse deltog i en studieresa i samband med EGF 2007 i Gent i Belgien väcktes idén att anpassa ett planerings- och utvärderingshjälpmedel för betesdrift som används av bl.a. belgiska lantbrukare till svenska förhållanden. Beteskalendern är en fältjournal där olika insatser och skötselåtgärder antecknas på ett överskådligt sätt. Beteskalendern finns att köpa till självkostnadspris av Svenska Vallföreningen genom Anna Carlsson, tel: 035-550 35. Än så länge håller kalendern på att utvärderas inför senare lansering. Projektet finansieras av Stiftelsen Anders Elofsons Fond på KSLA.

Lars Jakobsson, tel: 070-648 27 22
e-post: lars.jakobsson.lrf.se
Ordförande Svenska Vallföreningen